

Teismo praktikos rinkinys

TEISINGUMO TEISMO (aštuntoji kolegija) SPRENDIMAS

2012 m. spalio 25 d.*

„Žemės ūkis — Reglamentai (EB) Nr. 1698/2005 ir Nr. 1974/2006 — Jaunųjų ūkininkų įsikūrimo parama — Skyrimo sąlygos — Įsikūrimas pirmą kartą žemės ūkio valdoje kaip valdos valdytojo — Taikymo sąlygos, kai įsikuriama naudojant juridinį asmenį“

Byloje C-592/11

dėl *Korkein hallinto-oikeus* (Suomija) 2011 m. lapkričio 23 d. nutartimi, kurią Teisingumo Teismas gavo 2011 m. lapkričio 25 d., pagal SESV 267 straipsnį pateikto prašymo priimti prejudicinį sprendimą byloje

Anssi Ketelä

TEISINGUMO TEISMAS (aštuntoji kolegija),

kuriį sudaro aštuntosios kolegijos pirmininko pareigas einantis L. Bay Larsen, teisėjos C. Toader ir A. Prechal (pranešėja),

generalinis advokatas P. Cruz Villalón,

kancleris A. Calot Escobar,

atsižvelgęs į rašytinę proceso dalį,

išnagrinėjęs pastabas, pateiktas:

- Suomijos vyriausybės, atstovaujamos M. Pere,
- Čekijos vyriausybės, atstovaujamos M. Smolek ir S. Šindelková,
- Europos Komisijos, atstovaujamos E. Paasivirta ir G. von Rintelen,

atsižvelgęs į sprendimą, priimtą susipažinus su generalinio advokato nuomone, nagrinėti bylą be išvados,

priima šį

* Proceso kalba: suomių.

Sprendimą

- 1 Prašymas priimti prejudicinį sprendimą susijęs su 2005 m. rugsėjo 20 d. Tarybos reglamento (EB) Nr. 1698/2005 dėl Europos žemės ūkio fondo kaimo plėtrai (EŽŪFKP) paramos kaimo plėtrai (OL L 277, p. 1) 22 straipsnio 1 dalies a punkto ir 2006 m. gruodžio 15 d. Komisijos reglamento (EB) Nr. 1974/2006, nustatančio išsamias Tarybos reglamento (EB) Nr. 1698/2005 dėl Europos žemės ūkio fondo kaimo plėtrai (EŽŪFKP) paramos kaimo plėtrai taikymo taisykles (OL L 368, p. 15), 13 straipsnio 4 ir 6 dalių išaiškinimu.
- 2 Šis prašymas pateiktas A. Ketelā inicijuotame procese dėl sprendimo, kuriuo buvo nutrauktas anksčiau jam skirtos įsikūrimo paramos mokėjimas.

Teisinis pagrindas

Sąjungos teisė

Reglamentas Nr. 1698/2005

- 3 Pagal Reglamento Nr. 1698/2005 11, 13, 14, 16, 17 ir 61 konstatuojamąsias dalis:

„(11) Siekiant užtikrinti tvarų kaimo vietovių vystymąsi, būtina sutelkti dėmesį į nustatytą Bendrijos pagrindinių tikslų, susijusių su žemės ūkio ir miškininkystės konkurencingumu, žemės valdymu ir aplinka, gyvenimo kokybe ir veiklos rūšių įvairinimu šiose vietovėse, skaičių, atsižvelgiant į situacijų įvairovę, pradedant atokiomis kaimo vietovėmis, kenčiančiomis dėl gyventojų mažėjimo bei nuosmukio, ir baigiant netoli miestų esančiomis kaimo vietovėmis, kurios patiria augantį urbanistinių centrų spaudimą.

<...>

(13) Norint padidinti žemės ūkio ir miškininkystės sektorių konkurencingumą, svarbu sukurti aiškias plėtros strategijas, skirtas žmogiškojo potencialo, fizinio potencialo ir žemės ūkio produkcijos kokybės gerinimui ir pritaikymui.

(14) Žmogiškajam potencialui turėtų būti skiriamos priemonės, susijusios su mokymu, informavimu ir žinių sklaidimu, jaunųjų ūkininkų įsikūrimu, ankstyvu ūkininkų ir ūkio darbuotojų pasitraukimu iš prekinės žemės ūkio gamybos, ūkininkų ir miškų valdytojų naudojimosi konsultavimo paslaugomis, ūkio valdymo, pavadavimo ir konsultavimo paslaugų, taip pat miškininkystės konsultavimo paslaugų sistemos sukūrimu.

<...>

(16) Jauniesiems ūkininkams skiriama speciali parama gali palengvinti jų pradinį įsikūrimą ir struktūrinį jų valdų pritaikymą po įsikūrimo. Įsikūrimo priemonė turėtų būti vykdoma su sąlyga, jog bus parengtas verslo planas kaip priemonė, užtikrinanti naujos žemės ūkio valdos veiklos plėtrą per tam tikrą laiką.

(17) Ankstyvas pasitraukimas iš prekinės žemės ūkio gamybos turėtų būti susijęs su esminiu struktūriniu perduotų valdų pakeitimu panaudojant jaunųjų ūkininkų įsikūrimo priemonę pagal tos priemonės reikalavimus arba perduodant valdą, kad ji būtų padidinta, taip pat atsižvelgiant į patirtį, įgytą įgyvendinant ankstesnes Bendrijos schemas šioje srityje.

<...>

(61) Taikant subsidiarumo principą ir atsižvelgiant į išimtis, turėtų būti numatytos nacionalinės taisyklės dėl išlaidų atitikimo reikalavimams.“

4 Reglamento Nr. 1698/2005 1 straipsnyje „Taikymo sritis“ nustatyta:

„Šis reglamentas

1. nustato bendras taisykles, reglamentuojančias Bendrijos paramą kaimo plėtrai, kurią finansuoja EŽŪFKP <...>

2. apibrėžia tikslus, prie kurių turi prisidėti kaimo plėtros politika;

<...>

4. apibrėžia kaimo plėtros prioritetus ir priemones;

<...>“

5 Šio reglamento 2 straipsnio c ir d punktuose nustatytos šios apibrėžtys:

„c) kryptis – darni priemonių, skirtų konkrečioms užduotims, nustatomoms tiesiogiai jas įgyvendinant, ir padedančioms vykdyti vieną ar kelis 4 straipsnyje nustatytus tikslus, grupė;

d) priemonė – veiksmai, prisidedantys prie <...> krypties įgyvendinimo;“

6 Šio reglamento 4 straipsnio 1 dalyje nustatyta:

„Parama kaimo plėtrai padedama siekti šių tikslų:

a) gerinti žemės ūkio ir miškų ūkio konkurencingumą remiant restruktūrizavimą, plėtrą ir inovacijas;

<...>“

7 Reglamento Nr. 1698/2005 15 straipsnyje numatyta, kad EŽŪFKP valstybėse narėse veikia per kaimo plėtros programas.

8 Reglamento Nr. 1698/2005 16 straipsnio c punkte nustatyta:

„Kiekvieną kaimo plėtros programą sudaro:

<...>

c) informacija apie kryptis ir kiekvienai kryptčiai pasiūlytas priemonės bei jų apibūdinimas <...>

<...>“

9 Reglamento Nr. 1698/2005 IV antraštinės dalies I skyriaus 1 skirsnio „1 Kryptis Žemės ūkio ir miškininkystės sektoriaus konkurencingumo didinimas“ 20 straipsnio a punkte nustatyta:

„Parama, skirta žemės ūkio ir miškininkystės sektoriaus konkurencingumui, apima:

a) priemonės, skirtas žinioms skatinti ir žmogiškajam potencialui didinti per:

<...>

- ii) jaunųjų ūkininkų įsikūrimą;
  - iii) ankstyvą ūkininkų <...> pasitraukimą iš prekinės žemės ūkio gamybos;
- <...>“

10 Reglamento Nr. 1698/2005 22 straipsnio 1 dalis suformuluota taip:

„Parama, numatyta 20 straipsnio a punkto ii papunktyje, skiriama asmenims, kurie:

- a) yra jaunesni nei 40 metų amžiaus ir pirmą kartą kuriasi kaip valdos valdytojai;
- b) turi pakankamus profesinius įgūdžius ir kompetenciją;
- c) pateikia ūkininkavimo veiklos plėtros verslo planą.“

11 Šio reglamento 23 straipsnyje „Ankstyvas pasitraukimas iš prekinės žemės ūkio gamybos“ numatyta:

„1. Parama, numatyta 20 straipsnio a punkto iii papunktyje, skiriama:

- a) ūkininkams, nusprendusiems sustabdyti prekinę žemės ūkio gamybą dėl savo valdos perleidimo kitiems ūkininkams;

<...>

3. Perėmėjas:

- a) pakeičia perleidėją įsikurdamas, kaip numatyta 22 straipsnyje, arba
- b) yra jaunesnis kaip 50 metų amžiaus ūkininkas arba tai yra privatus teisinis subjektas, kuris perima perleidėjo perleidžiamą žemės ūkio valdą siekdamas padidinti savo valdą.

<...>“

12 Pagal šio reglamento 71 straipsnio 3 dalį:

„Taisyklės dėl išlaidų atitikimo reikalavimams nustatomos nacionaliniu lygmeniu, atsižvelgiant į šiuo reglamentu nustatytas specialias sąlygas tam tikroms kaimo plėtros priemonėms.

<...>“

Reglamentas Nr. 1974/2006

13 Pagal Reglamento Nr. 1974/2006 8 konstatuojamąją dalį:

„Reglamente (EB) Nr. 1698/2005 nustatomos paramos jauniems ūkininkams sąlygos. Turėtų būti tiksliai nustatytas terminas, per kurį tokios sąlygos turi būti įvykdytos, įskaitant laikotarpio, kurį valstybės narės gali suteikti tam tikriems paramos gavėjams profesiniams įgūdžiams ir kompetencijai tenkinti, sąlygą. Kadangi parama jauniems ūkininkams skiriama tik tada, jei yra pateiktas verslo planas, turėtų būti parengtos išsamios taisyklės dėl verslo plano ir jaunų ūkininkų laikymosi tokio plano nuostatų.“

14 Reglamento Nr. 1974/2006 13 straipsnio 4 ir 6 dalyse nustatyta:

„4. Atskiras sprendimas skirti paramą jaunesniems ūkininkams priimamas ne vėliau kaip per 18 mėnesių nuo ūkininko įsikūrimo, kaip nustatyta pagal galiojančias valstybių narių nuostatas. <...>

<...>

6. Specialios sąlygos gali būti taikomos tuo atveju, kai jaunas ūkininkas nėra pripažintas vieninteliu žemės ūkio valdos savininku. Tos sąlygos turi atitikti reikalavimus, nustatytus tais atvejais, kai jaunas ūkininkas yra vienintelis valdos savininkas.“

15 Reglamento Nr. 1974/2006 II priedo A dalies 5 punkte, kaip ir Reglamento Nr. 1698/2005 16 straipsnio c punkte, išvardyta informacija, kuri turi būti nurodyta kaimo plėtros programoje; būtent jame pažymėta:

„5.3. Reikalaujama pateikti informacija apie kryptis ir priemones:

<...>

5.3.1.1.2.

Jaunųjų ūkininkų įsikūrimas

— valstybėje narėje (regione) vartojamas „įsikūrimo“ apibrėžimas.

<...>“

Suomijos teisė

Struktūrinės paramos įstatymas

16 Žemės ūkio struktūrinės paramos įstatymo (1476/2007) (*Laki maatalouden rakennetuista (1476/2007)*), toliau – Struktūrinės paramos įstatymas) 3 straipsnio pirmoje pastraipoje numatyta, kad šis įstatymas taikomas Europos Sąjungos finansuojamos paramos suteikimui, mokėjimui, kontrolei ir grąžinimui, jei Europos Sąjungos teisės aktuose nenumatyta kitaip.

17 Struktūrinės paramos įstatymo 6 straipsnyje „Jaunųjų ūkininkų įsikūrimo parama“, be kita ko, numatyta:

„Parama įsikūrimui gali būti skiriama ūkininkui, kuris, kai teikiama paraiška paramai gauti, yra jaunesnis nei 40 metų amžiaus ir pirmą kartą kuriasi kaip žemės ūkio valdos valdytojas (jaunas ūkininkas). Jei paraišką pateikia juridinis asmuo, sprendžiamąją galią turi turėti vienas ar keli fiziniai asmenys, atitinkantys pirmiau nurodytas sąlygas.

<...>

Vyriausybės nutarime, neperžengiant Europos [Sąjungos] teisės aktuose nustatytų ribų, apibrėžiama veikla, kuriai gali būti skiriama įsikūrimo parama, su sprendžiamąja galia susijusi sąlyga ir paramos forma ir riba. <...>“

18 Įstatymo 8 straipsnyje „Paramos gavėjui taikomos sąlygos“, be kita ko, nustatyta:

„<...>

Paramos skyrimo sąlyga – pareiškėjas turi pakankamą profesinę kvalifikaciją verstis žemės ūkio įmonės veikla, kuriai skirtina parama. Kita sąlyga – remtina įmonės veikla turi turėti esminę reikšmę pareiškėjo pajamoms. Todėl tikrinama, kokią visų metinių pareiškėjo pajamų dalį sudaro pajamos iš įmonės veiklos.

<...>

Reikalavimai, susiję su pareiškėjo profesine kvalifikacija, pajamomis ir sprendžiamąja galia, apibrėžiami Vyriausybės nutarime.“

Nutarimas dėl įsikūrimo paramos

- 19 Vyriausybės nutarimo (299/2008) dėl žemės ūkio investicinės paramos ir jaunųjų ūkininkų įsikūrimo paramos (*altioneuvoston asetus maatalouden investointituesta ja nuoren viljelijän aloitustuesta* (299/2008), toliau – Nutarimas dėl įsikūrimo paramos) 2 skyriaus „Paramos gavėjui taikomos sąlygos“ 3 straipsnyje „Sprendžiamoji galia įmonėje“, be kita ko, numatyta, kad „asmuo laikomas kontroliuojančiu akcinę bendrovę, jeigu disponuoja daugiau nei puse bendrovės akcijų ir jo turimos akcijos suteikia jam daugiau nei pusę balsų. Sprendžiamoji galia taip pat gali atsirasti iš akcijų, kuriomis disponuoja keli asmenys, ir iš atitinkamo balsų skaičiaus.“
- 20 Šio nutarimo 3 skyriaus „Jaunųjų ūkininkų įsikūrimo parama“ 16 straipsnyje „fizinis asmuo paramos gavėjas“, be kita ko, numatyta:

„Įsikūrimo parama gali būti skiriama fiziniam asmeniui, kuris pats kaip ūkininkas pradėjo verstis žemės ūkio veikla. Tokia parama taip pat gali būti skirta fiziniam asmeniui, kuris turi sprendžiamąją galią bendrovėje ir kaip akcininkas ar bendrovės dalyvis pradeda verstis žemės ūkio veikla.“

- 21 Nutarimo dėl įsikūrimo paramos 18 straipsnyje numatyta, kad įsikūrimas žemės ūkio valdoje yra tuomet, kai pagal perdavimo sutartį ar rašytinę žemės nuomos sutartį pareiškėjas įgijo teisę valdyti žemės ūkio valdą ar jos dalį ir per metus iš šios valdos gavo ar gali gauti ne mažiau kaip 10 000 EUR žemės ūkio pajamų. Įsikūrimo diena laikoma diena, kai pareiškėjas pasirašo perleidimo sutartį ar nuomos sutartį, suteikiančią valdymo teisę.

Pagrindinė byla ir prejudiciniai klausimai

- 22 Nuo 2004 m. sausio 1 d. iki 2007 m. kovo 29 d. A. Ketelä buvo bendrovės *Louhikon Sikako Oy* (toliau – *Louhikon Sikako*) direktorius, disponuojantis, be kita ko, 30 % akcijų, o 70 % akcijų disponavo kitas akcininkas. Šios bendrovės veikla buvo kiaulių auginimas.
- 23 Per šį laikotarpį A. Ketelä tenkanti bendrovės metinių pajamų dalis, apskaičiuojama proporcingai jo turimai kapitalo daliai, sudarė daugiau nei 10 000 EUR.
- 24 2008 m. vasario 25 d. A. Ketelä pardavė savo akcijas kitam akcininkui.
- 25 2008 m. gruodžio 30 d. A. Ketelä pateikė paraišką gauti įsikūrimo paramą, nes išsipirko šeimos žemės ūkio valdą. Ši parama jam buvo suteikta 2009 m. vasario 24 d. *Etelä-Pohjanmaan työ- ja elinkeinokeskus* (Pietų Pohjanmos užimtumo ir ekonominės plėtros centras) sprendimu. Tačiau, atlikęs patikrinimą, 2009 m. birželio 12 d. šis centras nusprendė nutraukti šios paramos mokėjimą dėl to, kad jau įsikūręs kaip ūkininkas ir būdamas *Louhikon Sukako* akcininku, A. Ketelä nebegalėjo pretenduoti į įsikūrimo paramą.

- 26 Dėl šio sprendimo A. Ketelä pateiktą skundą 2009 m. gruodžio 17 d. sprendimu atmetė *maaseutuelinkeinojen valituslautakunta* (Ekonominės veiklos kaimo vietovėse skundus nagrinėjanti komisija). Ši instancija visų pirma pažymėjo, kad A. Ketelä, kaip *Louhikon Sikako* akcininkas ir direktorius, buvo atsakingas už šios bendrovės veiklą ir pasiekė Nutarime dėl įsikūrimo paramos nustatytą pajamų lygį.
- 27 Grįsdamas du ieškinius, pareikštus dėl šių dviejų sprendimų *Korkein hallinto-oikeus* (Aukščiausias administracinis teismas), A. Ketelä tvirtina, kad gali pretenduoti į aptariamą paramą ir kad šiuose sprendimuose jo įsikūrimo data nustatyta neteisingai, nes nei mažesnės bendrovės *Louhikon Sikako* akcijų dalies įsigijimo, nei jo, kaip direktoriaus, statuso nepakanka gauti tokią paramą, kadangi suinteresuotasis asmuo neturi sprendžiamosios galios ir atsakomybės, būdingos „valdos valdytojui“.
- 28 Savo ruožtu *Etelä-Pohjanmaan työ- ja elinkeinokeskus* teigė, kad pagal Sąjungos teisę, konkrečiai kalbant, pagal Reglamento Nr. 1974/2006 13 straipsnio 4 dalį, nacionalinės teisės aktuose leidžiama nustatyti kriterijus, pagal kuriuos asmuo laikomas „įsikuriančiu“ pirmą kartą žemės ūkio valdoje.
- 29 *Korkein hallinto-oikeus* mano, kad jo nagrinėjamoje byloje kyla klausimas, ar ieškovas pagrindinėje byloje, atsižvelgiant į veiklą bendrovėje *Louhikon Sukako*, gali būti laikomas fiziniu asmeniu, jau įsikūrusiu kaip žemės ūkio valdos valdytojas.
- 30 Šio teismo teigimu, šiuo klausimu reikia sutikti, kad fizinio asmens vykdoma žemės ūkio veikla bendrovės forma gali suteikti teisę į įsikūrimo paramą. Kadangi sąvoka „valdos valdytojas“, numatyta Reglamento Nr. 1698/2005 22 straipsnio 1 dalies a punkte, šiame reglamente neapibrėžta, jis svarsto, pagal kokį kriterijų gali būti nustatytas toks statusas. Taip pat jis nagrinėja klausimą, ar valstybės narės turi galimą diskreciją nustatyti tokius kriterijus.
- 31 Be to, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas klausia, ar atsisakymas suteikti įsikūrimo paramą, pagrįstas ankstesnės veiklos egzistavimu, reikalauja, kad kandidatas paramai gauti iš esmės būtų turėjęs teisę gauti tokią paramą, susijusią su tokia veikla.
- 32 Šiomis aplinkybėmis *Korkein hallinto-oikeus* nutarė sustabdyti bylos nagrinėjimą ir pateikti Teisingumo Teismui šiuos prejudicinius klausimus:
- „1. Kaip turi būti aiškinami Reglamento [Nr. 1698/2005] („pirmą kartą kuriasi kaip valdos valdytojai“) 22 straipsnio 1 dalies a punktas ir Reglamento [Nr. 1974/2006] 13 straipsnio 4 ir 6 dalys tuo atveju, kai žemės ūkio veikla yra bendrovės veiklos dalis? Ar vertinant, ar žemės ūkio valdoje asmuo įsikūrė pirmą kartą kaip jos valdytojas, siekiant įvertinti ankstesnę veiklą reikia orientuotis į tai, kad dėl akcijų skaičiaus suinteresuotasis asmuo turėjo sprendžiamąją galią, arba į jo pajamų iš žemės ūkio dydį, arba į tai, ar jo veikla bendrovėje gali būti laikoma vadovavimu atskiram, funkcionaliai ir ekonomiškai nepriklausomam ūkio vienetui? Ar įsisteigimas kaip valdos valdytojo turi būti vertinamas kaip visuma ir ar, be pirmiau minėtų aplinkybių, reikia atsižvelgti į suinteresuotojo asmens užimamas pareigas bendrovėje; taip pat kyla klausimas, ar šis asmuo iš tiesų prisiima verslo riziką?
  2. Ar vertinant ankstesnės veiklos reikšmę skiriant paramą kitai veiklai įsikūrimo, kaip valdos valdytojo, sąvoka turi būti aiškinama lygiai taip pat kaip ir ankstesnės veiklos ir veiklos, kuriai prašoma skirti paramą, atveju? Ar atsisakymui skirti jaunųjų ūkininkų įsikūrimo paramą, kaip tai suprantama pagal Tarybos reglamento 22 straipsnį, dėl anksčiau vykdytos veiklos būtina sąlyga, kad ši ankstesnė veikla iš esmės atitiktų paramos suteikimo reikalavimus pagal galiojančius teisės aktus?

3. Ar Reglamento [Nr. 1974/2006] 13 straipsnio 4 dalis turi būti aiškinama taip, kad pirmajame klausime minėti kriterijai, pagal kuriuos asmuo yra laikomas valdos valdytoju, įsikūrusiu žemės ūkio valdoje, gali būti tikslinami ar išsamiau apibrėžiami nacionalinės teisės aktuose, o gal ši nuostata tik suteikia teisę nustatyti įsikūrimo momentą?“

Dėl prejudicinių klausimų

Dėl pirmojo ir trečiojo klausimų

- 33 Pirmuoju ir trečiuoju klausimais, kuriuos reikia nagrinėti kartu, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės klausia, pirma, ar Reglamento Nr. 1698/2005 22 straipsnio 1 dalies a punktą ir Reglamento Nr. 1974/2006 13 straipsnio 4 ir 6 dalis reikia aiškinti taip, kad iš jų išplaukia tam tikri kriterijai, skirti nustatyti, ar asmuo pirmą kartą kuriasi kaip žemės ūkio valdos valdytojas, kaip tai suprantama pagal pirmąją nuostatą, tuo atveju, kai suinteresuotojo asmens įsikūrimas susijęs su akcine bendrove. Konkrečiau kalbat jis svarsto, ar tokie kriterijai gali būti susiję su šio asmens, kaip akcininko, turima sprendžiamąja galia bendrovėje, su jo iš žemės ūkio gaunamų pajamų dydžiu, su faktu, kad jo veikla šioje bendrovėje gali būti laikoma atskiru, funkcionaliai ir ekonomiškai nepriklausomu ūkiniu vienetu, ta padėtimi, kurią jis užima bendrovėje, arba faktu, kad jis prisiima įmonės riziką. Antra, šis teismas svarsto klausimą, ar Sąjungos teisė, konkrečiai kalbant, Reglamento Nr. 1974/2006 13 straipsnio 4 dalis, turi būti aiškinama taip, kad valstybės narės turi teisę nustatyti tokius kriterijus nacionalinėje teisėje ir, jei taip, tai kiek.
- 34 Siekiant atsakyti į šiuos klausimus, visų pirma primintina, kad pagal nusistovėjusią teismo praktiką tiek iš reikalavimo vienodai taikyti Sąjungos teisę, tiek iš lygybės principo išplaukia, jog tuomet, kai Sąjungos teisės nuostatoje, kad būtų nustatyta jos prasmė ir apimtis, nedaroma aiški nuoroda į valstybių narių teisę, jos turinys visoje Sąjungoje paprastai turi būti aiškinamas savarankiškai ir vienodai (žr., be kita ko, 2011 m. gruodžio 21 d. Sprendimo *Ziolkowski*, C-424/10 ir C-425/10, Rink. p. I-14035, 32 punktą ir jame nurodytą teismo praktiką).
- 35 Be to, taip pat primintina: kadangi dėl pobūdžio ir paskirties Sąjungos teisės šaltinių sistemoje reglamentų nuostatos paprastai iškart veikia nacionalinės teisės sistemose, nacionalinėms valdžios institucijoms nereikia imtis taikymo priemonių, tačiau kai kurias jų nuostatas gali pririnkti įgyvendinti valstybės narės priimant taikymo priemones (žr., be kita ko, 2011 m. gruodžio 21 d. Sprendimo *Danske Svineproducenter*, C-316/10, Rink. p. I-13721, 39 ir 40 punktus ir juose nurodytą teismo praktiką).
- 36 Šiuo klausimu iš nusistovėjusios teismo praktikos matyti, kad valstybės narės gali priimti reglamentą įgyvendinančias priemones, jeigu jos nepažeidžia jo tiesioginio taikymo, neiškraipo jo, kaip Bendrijos teisės akto, prigimties ir jei patikslina šiuo reglamentu suteiktos diskrecijos įgyvendinimą, nepažeisdamos jo nuostatų (minėto Sprendimo *Danske Svineproducenter* 41 punktas ir jame nurodyta teismo praktika).
- 37 Remiantis atitinkamomis nagrinėjamo reglamento nuostatomis, kurios aiškinamos atsižvelgiant į jo tikslus, reikia nustatyti, ar pagal jį valstybės narės draudžiama, nurodoma arba leidžiama priimti tam tikras taikymo priemones, o pastaruoju atveju visų pirma, ar atitinkama priemonė patenka į kiekvienoje valstybėje narėje pripažįstamos diskrecijos įgyvendinimo sritį (minėto Sprendimo *Danske Svineproducenter* 43 punktas).
- 38 Atsižvelgiant į šiuos pirminius svarstymus, pirmiausia primintina, kad iš Reglamento Nr. 1698/2005 61 konstatuojamosios dalies ir 71 straipsnio 3 dalies matyti, kad nors išlaidų atitiktis reikalavimams taisyklės paprastai nustatomos nacionaliniu lygmeniu, turi būti atsižvelgta į šiuo reglamentu nustatytas specialias sąlygas tam tikroms kaimo plėtros priemonėms.

- 39 Tai, kad jaunųjų ūkininkų įsikūrimo parama yra susijusi su tokia priemone ir su atitikimo reikalavimams sąlyga, susijusia su įsikūrimu pirmą kartą žemės ūkio valdoje kaip valdos valdytojo ir nustatyta Reglamento Nr. 1698/2005 22 straipsnio 1 dalies a punkte, yra speciali šios priemonės sąlyga. Taigi, siekiant nustatyti šios atitikties reikalavimams sąlygos apimtį, pirmiausia reikia atsižvelgti į šios nuostatos sąvokas, prireikus aiškinamas atsižvelgiant į kontekstą, kuriam esant jos pavartotos, ir į Reglamento Nr. 1698/2005 tikslus.
- 40 Kalbant apie siekiamus tikslus, iš šio reglamento 11, 13, 14 ir 16 konstatuojamųjų dalių bei 1 straipsnio 2 dalies, 4 straipsnio 1 dalies ir 20 straipsnio a punkto matyti, kad juo siekiama, bent jau teikiant atitinkamą paramą, palengvinti jaunųjų ūkininkų įsikūrimą ir struktūrinį jų valdų pritaikymą po įsikūrimo, taip perspektyviai didinant žmogiškąjį potencialą ir gerinant žemės ūkio ir miškininkystės sektorių konkurencingumą, bei užtikrinti tvarų kaimo vietovių vystymąsi. Be to, kaip numatyta Reglamento Nr. 1698/2005 23 straipsnio 3 dalies a punkte, kai kuriais atvejais toks įsikūrimo paramos suteikimas sąlygoja ankstyvo pasitraukimo iš prekinės žemės ūkio gamybos paramą, kuri savo ruožtu gali būti skirta ūkininkams, nusprendusiems nutraukti prekinę žemės ūkio gamybą dėl valdos perleidimo. Šios dvi paramos priemonės, priklausančios tai pačiai krypciai, kurios sąvoka apibrėžta Reglamento Nr. 1698/2005 2 straipsnio c punkte kaip darni priemonių, skirtų konkrečioms užduotims, nustatomoms tiesiogiai jas įgyvendinant ir padedančioms vykdyti vieną ar kelis 4 straipsnyje nustatytus tikslus, grupė, gali, kaip matyti iš šio reglamento 17 konstatuojamosios dalies, prisidėti prie struktūrinio žemės ūkio valdų pakeitimo.
- 41 Antra, svarbu priminti, kaip tai padarė prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas bei Suomijos ir Čekijos vyriausybės, jog pagal Reglamento Nr. 1698/2005 nuostatas nedraudžiama, kad šio reglamento 20 straipsnio a punkto ii papunktyje numatyta parama būtų skirta fiziniam asmeniui, kuris įsikuria kaip jaunasis ūkininkas, šiuo tikslu pasinaudojęs juridiniu asmeniu.
- 42 Iš tiesų reikia konstatuoti, kad Reglamento Nr. 1698/2005 22 straipsnio 1 dalies a punkte, kuriame parama numatyta „asmenims, kurie <...> pirmą kartą kuriasi kaip valdos valdytojai“, nenustatyta tokia valdos juridinė ar su bendrovėmis susijusi forma (žr. pagal analogiją 1992 m. spalio 15 d. Sprendimo *Tenuta il Bosco*, C-162/91, Rink. p. I-5279, 12 punktą).
- 43 Tačiau faktas, kad į potencialių įsikūrimo paramos gavėjų grupę neįtraukiami žemės ūkio valdoje įsikūrę jaunesni ūkininkai tik dėl to, kad jie įsikuria pasinaudoję juridiniu asmeniu, neatrodo suderinamas su Reglamento Nr. 1698/2005 tikslais, išdėstytais šio sprendimo 40 punkte, siekiant aptariama parama didinti žmogiškąjį potencialą ir gerinti žemės ūkio sektoriaus konkurencingumą bei užtikrinti tvarų kaimo vietovių vystymąsi.
- 44 Toks neįtraukimas taip pat galėtų pažeisti nediskriminavimo principą, nustatytą SESV 40 straipsnio 2 dalyje (šiuo klausimu žr. minėto Sprendimo *Tenuta il Bosco* 16 punktą).
- 45 Trečia, reikia išnagrinėti klausimą, ar tuo atveju, kai jaunasis ūkininkas įsikurdamas naudojasi juridiniu asmeniu, suteikiant aptariamą paramą yra svarbu, kad suinteresuotasis asmuo turėtų sprendžiamąją galią šio juridinio asmens atžvilgiu ir esant kokioms galimoms sąlygoms jis atitinka šį reikalavimą.
- 46 Kaip matyti iš prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo nutarties, klausimai *Korkein hallinto-oikeus* kyla dėl to, kad ieškovas pagrindinėje byloje, vykdydamas ankstesnę veiklą, buvo, pirma, bendrovės *Louhikon Sikako* direktorius ir, antra, turėjo 30 % jos akcijų (likusios 70 % akcijų priklausė kitam asmeniui).
- 47 Šie klausimai susiję su kriterijais, pagal kuriuos galima laikyti, kad jaunasis ūkininkas įsikuria kaip „valdos valdytojas“, kaip tai suprantama pagal Reglamento Nr. 1698/2005 22 straipsnio 1 dalies a punktą, bet reikia bendrai pastebėti, kad šiame reglamente ši sąvoka nėra apibrėžta ir nėra aiškių jai patikslinti skirtų nuorodų.

- 48 Dėl Reglamento Nr. 1974/2006, kaip matyti iš 8 konstatuojamosios dalies, visų pirma stengiantis patikslinti kai kurias jauniems ūkininkams skirtai paramai taikomas sąlygas, konstatuotina, kad jame nėra nei papildomų nuorodų, išskyrus materialinę sąvoką „valdos valdytojas“, nei nuorodos į valstybių narių teisę, siekiant apibrėžti šią sąvoką.
- 49 Iš tiesų šio reglamento 13 straipsnio 4 dalies pirmo sakinio, kuriuo remiasi prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas pirmajame ir trečiajame klausimuose, siekiama nustatyti maksimalų terminą, per kurį turi būti priimtas atskiras sprendimas skirti įsikūrimo paramą, ir apsiribojama nurodant, kad šis terminas negali viršyti 18 mėnesių nuo „įsikūrimo“, kaip nustatyta pagal galiojančias valstybių narių nuostatas, be jokių nuorodų į sąvoką „valdos valdytojas“. Šiomis aplinkybėmis nei ši nuostata, nei šio reglamento II priedo A dalies 5.3.1.1.2 punkto pirma įtrauka negali būti aiškinamos kaip susijusios su šia sąvoka.
- 50 Dėl šio reglamento 13 straipsnio 6 dalies, kuria taip pat remiasi prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas pirmajame klausime, pažymėtina, kad įsikūrimo parama taip pat gali būti skiriama, kai jaunasis ūkininkas nėra pripažintas vieninteliu žemės ūkio valdos savininku; tokiu atveju reikalaujama, kad specialios sąlygos, kurios gali būti numatytos, atitiktų sąlygas, taikomas tais atvejais, kai jaunasis ūkininkas yra vienintelis valdos savininkas.
- 51 Atsižvelgiant į tai, kas minėta, primintina, kad, remiantis nusistovėjusia teismo praktika, sąvokų, kurių apibrėžimo nepateikia Sąjungos teisė, reikšmė ir apimtis turi būti nustatoma remiantis jų įprasta reikšme bendrinėje kalboje, tuo pačiu metu atsižvelgiant į kontekstą, kuriame esant jos pavartotos, ir teisės aktų, kuriuose jos įtvirtintos, tikslus (šiuo klausimu žr., be kita ko, 2008 m. gruodžio 22 d. Sprendimo *Wallentin-Hermann*, C-549/07, Rink. p. I-11061, 17 punktą ir minėto Sprendimo *Ziolkowski* 34 punktą).
- 52 Kalbant apie vartojamas sąvokas, šiuo klausimu svarbu pažymėti, kad formuluotė, kaip antai „valdos valdytojas“, gali skirtis, atsižvelgiant į specialius aptariamų Sąjungos teisės nuostatų tikslus (žr., pagal analogiją, kalbant apie sąvoką „žemės ūkio valda“, 1978 m. vasario 28 d. Sprendimo *Azienda avicola Sant’Anna*, 85/77, Rink. p. 527, 9 punktą).
- 53 Siekiant nustatyti šios formuluotės, kaip ji suprantama pagal Reglamento Nr. 1698/2005 22 straipsnio 1 dalies a punktą, taikymo sritį primintina, kad įvairios įsikūrimo paramos suteikimo sąlygos, nustatytos 22 straipsnio 1 dalyje, visos kartu padeda siekti šio sprendimo 40 punkte nurodyto tikslo.
- 54 Iš tiesų reikalavimai, kad paramos gavėjas turėtų pakankamą kompetenciją ir profesinius įgūdžius ir pateiktų plėtros verslo planą, atitinkamai numatyti Reglamento Nr. 1698/2005 22 straipsnio 1 dalies b ir c punktuose, gali didinti žmogiškąjį potencialą, gerinti struktūrinę valdų pritaikymą ir gerinti žemės ūkio sektoriaus konkurencingumą bei užtikrinti tvarų kaimo vietovių vystymąsi.
- 55 Šiomis aplinkybėmis 22 straipsnio 1 dalies a punkte nustatyta sąlyga, kad suinteresuotasis asmuo įsikurtų „kaip valdos valdytojas“, turi būti aiškinama taip, kad pagal ją iš esmės reikalaujama, jog pats asmuo, kuris turi šią kompetenciją ir profesinius įgūdžius, turėtų realius ir ilgalaikius įgūdžius, susijusius tiek su žemės ūkio valda, tiek su jos valdymu, o tai iš tiesų yra plėtros, kurią turi įgyvendinti suinteresuotasis asmuo šioje valdoje, veiksmingumo ir tvarumo garantija.
- 56 Jei šiomis aplinkybėmis valstybės narės gali konkrečiai apibrėžti sąlygas, kurioms esant kandidatas paramai gauti yra „valdos valdytojas“, tam, kad būtų pagerintas teisinis saugumas padidinant reikalavimo, nustatyto Reglamento Nr. 1698/2005 22 straipsnio 1 dalies a punkte, numatomumą, šios sąlygos neturi viršyti to, ką siekiama apibrėžti, ir, laikantis šio reglamento nuostatų ir tikslų, užtikrina, kad šis kandidatas turėtų realius ir ilgalaikius įgūdžius, susijusius tiek su žemės ūkio valda, tiek su jos valdymu (žr. pagal analogiją 2004 m. spalio 14 d. Sprendimo *Komisija prieš Nyderlandus*, C-113/02, Rink. p. I-9707, 19 punktą ir minėto Sprendimo *Danske Svineproducenter* 49 ir 51 punktus).

- 57 Šiuo klausimu primintina, kad visų pirma iš Struktūrinės paramos įstatymo 6 straipsnio ir Nutarimo dėl įsikūrimo paramos 3 straipsnio matyti, kad kai paraiška paramai yra susijusi su juridinio asmens vykdoma veikla, sprendžiamąją galią turi turėti keturiasdešimties metų neturintis fizinis asmuo, pirmą kartą pradedantis vykdyti žemės ūkio veiklą kaip valdos valdytojas, kai tokia sprendžiamoji galia visų pirma reiškia, kad suinteresuotasis asmuo turi daugiau nei pusę juridinio asmens akcijų ir šios akcijos suteikia daugiau nei pusę balsų.
- 58 Akivaizdu, kad šios sąlygos nepažeidžia šio sprendimo 56 punkte numatytų reikalavimų.
- 59 Kalbant apie pagrindinę bylą, primintina, kad tuo metu, kai A. Ketelā valdė bendrovę *Louhikon Sikako* kaip generalinis direktorius, jam priklausė tik 30 % šios bendrovės akcijų, o likę 70 % akcijų buvo trečiojo asmens nuosavybė.
- 60 Todėl atsižvelgiant į visa tai, kas pasakyta, reikia konstatuoti, kad tokiomis aplinkybėmis neturėtų būti remiamasi tuo, jog suinteresuotasis asmuo galėjo turėti realių ir ilgalaikių įgūdžių, susijusių tiek su atitinkama žemės ūkio valda, tiek su jos valdymu, nei dėl šios veiklos laikomas jau įsikūrusiu kaip „valdos valdytojas“, kaip tai suprantama pagal Reglamento Nr. 1698/2005 22 straipsnio 1 dalies a punktą. Iš to taip pat matyti, kad ši ankstesnė veikla negali būti kliūtis suteikti prašomą įsikūrimo paramą, kai suinteresuotasis asmuo perima šeimos valdą.
- 61 Šiomis aplinkybėmis ir neišnagrinėjus kitų vertinimo kriterijų, kuriuos nurodė prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas pirmajame klausime, į pirmąjį ir trečiąjį klausimus reikia atsakyti taip: Reglamento Nr. 1698/2005 22 straipsnio 1 dalies a punktas aiškintinas taip, kad šioje nuostatoje nustatytas reikalavimas, pagal kurį atitinkamas asmuo turi pirmą kartą įsikurti žemės ūkio valdoje kaip „valdos valdytojas“, esant tokiai situacijai, kai suinteresuotasis asmuo įsikuria naudodamas akcinę bendrovę, reiškia, kad šis asmuo turi realius ir ilgalaikius įgūdžius, susijusius tiek su žemės ūkio valda, tiek su jos valdymu. Jei valstybės narės gali konkrečiai apibrėžti sąlygas, kurioms esant kandidatas paramai gauti yra valdos valdytojas, šios sąlygos neturi viršyti to, ką siekiama apibrėžti, ir, laikantis Reglamento Nr. 1698/2005 tikslų, užtikrina, kad šis kandidatas turėtų realius ir ilgalaikius įgūdžius, susijusius tiek su žemės ūkio valda, tiek su jos valdymu. Tokius reikalavimus atitinka nacionalinės nuostatos, kaip antai nagrinėjamos pagrindinėje byloje, kuriose numatyta, kad kai jaunas ūkininkas įsikuria naudodamas juridinį asmenį, paramos gavimas priklauso visų pirma nuo sąlygos, kad jis turi turėti sprendžiamąją galią juridinio asmens atžvilgiu, t. y. jam turi priklausyti daugiau nei pusė šio juridinio asmens akcijų ir šios akcijos turi suteikti daugiau nei pusę balsų.

Dėl antrojo klausimo

- 62 Atsižvelgiant į šio sprendimo 60 punkte pateiktas išvadas ir į atsakymą į pirmąjį ir trečiąjį klausimus, į antrąjį klausimą atsakyti nereikia.

Dėl bylinėjimosi išlaidų

- 63 Kadangi šis procesas pagrindinės bylos šalims yra vienas iš etapų prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusių teismo nagrinėjamoje byloje, bylinėjimosi išlaidų klausimą turi spręsti šis teismas. Išlaidos, susijusios su pastabų pateikimu Teisingumo Teismui, išskyrus tas, kurias patyrė minėtos šalys, nėra atlygintinos.

Remdamasis šiais motyvais, Teisingumo Teismas (aštuntoji kolegija) nusprendžia:

2005 m. rugsėjo 20 d. Tarybos reglamento (EB) Nr. 1698/2005 dėl Europos žemės ūkio fondo kaimo plėtrai (EŽŪFKP) paramos kaimo plėtrai 22 straipsnio 1 dalies a punktą reikia aiškinti taip, kad šioje nuostatoje nustatytas reikalavimas, pagal kurį atitinkamas asmuo turi pirmą kartą

įsikurti žemės ūkio valdoje kaip „valdos valdytojas“, esant tokiai situacijai, kai suinteresuotasis asmuo įsikuria naudodamas akcinę bendrovę, reiškia, kad šis asmuo turi realius ir ilgalaikius įgūdžius, susijusius tiek su žemės ūkio valda, tiek su jos valdymu.

Jei valstybės narės gali konkrečiai apibrėžti sąlygas, kurioms esant kandidatas paramai gauti yra valdos valdytojas, šios sąlygos neturi viršyti to, ką siekiama apibrėžti, ir, laikantis Reglamento Nr. 1968/2005 tikslų, užtikrina, kad šis kandidatas turėtų realius ir ilgalaikius įgūdžius, susijusius tiek su žemės ūkio valda, tiek su jos valdymu. Tokius reikalavimus atitinka nacionalinės nuostatos, kaip antai nagrinėjamos pagrindinėje byloje, kuriose numatyta, kad kai jaunasis ūkininkas įsikuria naudodamas juridinį asmenį, paramos gavimas priklauso visų pirma nuo sąlygos, kad jis turi turėti sprendžiamąją galią juridinio asmens atžvilgiu, t. y. jam turi priklausyti daugiau nei pusė šio juridinio asmens akcijų ir šios akcijos turi suteikti daugiau nei pusę balsų.

Parašai.